

Мирослав МАРИНОВИЧ: «Ми переконалися, що знання, які не спираються на солідний фундамент цінностей, стають небезпечними для суспільства»

У Львові живе й працює громадський діяч, публіцист, колишній дисидент і політ'язень радянських таборів Мирослав МАРИНОВИЧ, який уже

13 років є незмінним віце-ректором з місії та призначення Українського католицького університету. Студенти цього вишу називають його «живою совістю» й залюбки слухають публічні виступи мудрого наставника. Мирослав Маринович має дар миротворця. І цим служить львівській громаді, бо часто виступає арбітром у спірних питаннях, конфліктах між львів'янами й місцевою владою, шануючи думку кожної сторони й мудро спрямовуючи її в загальне поле злагоди та єднання. Тому саме до нього звернулося «Віче» з проханням відповісти на декілька запитань про головні проблеми освіти в Україні.

– Пане Мирославе, ви багато їздите за кордон, часто виступаєте там із лекціями, спілкуєтеся з освіченими людьми. Що, на вашу думку, означає вислів «виховати в нашого покоління західний спосіб мислення», який часто вживають наші співвітчизники, коли потрапляють за кордон вчитися?

– Передусім хотів би відкоригувати слово «західний», бо в цьому разі ми не маємо жодного шансу. Ми, люди європейського Сходу, ніколи не зможемо мислити по-західному. Інша річ – мислити по-європейськи. Історично ми справді приналежні до європейської культури й маємо її в собі видобути з-під комуністичних «асфальтів».

А це насамперед означає поважати гідність людини, втім числі поважати свого опонента. В Європі передусім впадає в око, наскільки люди поважають себе, а відтак і іншу людину. Рівень повсякденної культури настільки вищий, що ми з нашим простацьким нехтуванням людини й далі видаємося варварами. Революція гідності тому й дістала таку назву, що в ній утілилася мрія українців жити гідним життям. І на Майдані ми справді любили й шанували одне одного.

Проте згодом старі звички взяли гору. Ми почали зі «смітничкової люстрації» – отого вуличного «суду Лінча», яким намагалися приховати свою неспроможність до-

Фото Олександра ЛАСКІНА.

могтися порядку й верховенства права. А скінчили публічним приниженням свого Прем'єр-міністра, мотивуючи власні дії політичною доцільністю. Мовляв, якщо він погано керує, то його гідність можна зневажити.

З усього цього виразно стирчать різки гомо советікуса, якого завжди цуратимуться в Європі, хоч політкоректно нас і визнаватимуть.

– Система тестування прийшла із Заходу. Але в нас вона набула найгірших форм, і це не дає змоги виявити знання учня. Запитання на зразок «Якого кольору чоботи в Параски Кайдашевої?» формують у школяра своєрідне зорове сприйняття: учні заучують тести, а не вчать мислити. Що насамперед має спонукати учня до самостійного мислення?

– Я ніколи не мав справи з тестуванням, а тому не можу сказати, який вигляд воно в нас має. Хай тут слово беруть фахівці. Але, як на мене, справа тут не лише в прикінцевому тестуванні знань, а загалом у всій системі освіти. Запам'ятовування «єдино правильної» версії, поданої вчителем, і далі є наріжним каменем шкільної освіти. Натомість самостійне мислення передбачає, що учень може висловити альтернативну думку, що з учителем хтось може не погодитися. Чи готовий до цього нинішній український учитель? Запитання риторичне. Тому

Урочисте святкування 8 грудня 2015 року з нагоди ватиканської акредитації богословського факультету УКУ

моя відповідь на ваше запитання така: «Зміниться вчитель – зміниться освіта».

– **Голова парламентського Комітету з питань науки і освіти Лілія Гриневич каже, що ключовою поставкою реформи освіти має бути вчитель. Окресліть, будь ласка, морально-етичну модель такого вчителя, котрий, на вашу думку, реально внесе зміни в стосунки вчитель-учень.**

– Власне, я вже відповів на частину цього запитання. А морально-етична постанова вчителя є ключем до правильного виховання. Якщо учень відчуває, що вчитель шанує в ньому особистість, наділену власною гідністю, він перейме цю поставу як зразкову. І, навпаки, якщо вчитель «ламатиме» учня, підкоряючи його своїй волі, то в дорослому віці той так само ламатиме інших людей, оскільки для нього це буде природно. Якщо в школі відсутнє хабарництво, то учень вважатиме це нормою. І, навпаки, якщо батьки проплачують добрі оцінки учня, той звично куплятиме собі потрібні послуги й у майбутньому.

– **Хто для вас особисто був учителем і в чому конкретно це виявлялося? Наведіть приклади з власного життя.**

– Найбільший вплив на мене справив учитель Дрогобицької спеціалізованої школи № 2 Іван Михайлович Рафа.

Він був моїм учителем співів у 1964–1966 роках, а кожен, хто хоч трохи обізнаний з історією українського відродження, знає, як талановито й чисто палахкотів тоді наш національний дух. У той час КДБ уже не дозволяв Іванові Михайловичу працювати за фахом – учителем української мови й літератури, то він надолужував своїм впливом поза класом, у щонайближчому контакті з дитячими душами. І це було справжнє «коротке замикання» серцець: я дотепер ще пам'ятаю уривки з віршів «шістдесятника» Миколи Вінграновського, що їх він мені читав дорогою зі школи додому...

– **Ви зауважили, що не є освітянином, коли погодилися на інтерв'ю. Проте відіграли ключову роль у створенні Українського католицького університету. Які пріоритети ви тоді закладали для майбутнього вишу?**

– Хочу вірити, що я став опорою тодішньому керівництву нашого закладу – владіці Борисові Гудзяку, а ще раніше о. Михайлові Димиду – бодай у формулюванні та втіленні головної концепції університету. Ішлося не про те, щоб стати мало не двохсотим вишем. Важливо було стати якісно іншим навчальним закладом, у якому віра й розум є партнерами у формуванні внутрішнього світу людини. Ми переконалися, що знання, які не спираються на солідний фундамент цінностей, стають не-

безпечними для суспільства. Тому й поклали собі за мету створити університет, у якому не братимуть хабарів, у якому секулярний і релігійний світогляди зустрічатимуться один з одним і пізнаватимуть один одного. Тим самим ми прирекли себе на те, що в цьому місці зустрічі буде завжди неспокійно, що тут неминучі помилки та втрати, що нам дорікатимуть за «втрату чистоти» з обох боків. Однак, попри те, ми вже сьогодні маємо стільки здобутків і важливих для нас перемог, що це вселяє в нас віру в правильність обраного нами шляху. І, врешті-решт, ми поділяємо долю всіх освітян: наша справа – сіяти, розуміючи, що сходи зійдуть нескоро й врожай, найпевніше, збиратимемо не ми.

Розмову вела Лариса МАРЧУК.